lečnosti, jest plně odůvodněno, poněvadž předložený živnostenský list ze dne 14. prosince 1923 již na první pohled nekryje se se zapsaným předmětem podniku.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Stěžovatel neuvádí sice výslovně, o který z důvodu §u 16 nesp. říz. opírá stížnost do usnesení nižších stolic, jimiž mu bylo uloženo, by buď předložil živnostenské oprávnění k činnostem, jež dle zápisu rejstříkového jsou předmětem podniku, neb aby opověděl změnu smlouvy společenské, ale patrně vytýká ve stížnosti zřejmou nezákonnost. Než nejvyšší soud plně sdílí názor nižších stolic, že v zájmu důvěry v obchodní rejstřík jest po rozumu čl. 15 a násl. obch. zák. třeba, aby i ten zápis obchodního rejstříku, jenž týká se předmětu podniku, odpovídal pravdě, čemuž zajisté není, neprovozuje-li stěžovatel a dokonce ani není dle předpisů živnostenského řádu oprávněn provozovati živnost v tom rozsahu, jak jest v obchodním rejstříku vyznačeno. Provozování svobodných a řemeslných živností jest dle §u 12 a 14 živn. ř. opověděti živnostenskému úřadu, načež tento vydá dle §u 13 a 14 f) živn. ř. tak zv. živnostenský list; jde-li o koncesovanou živnost, jest třeba, aby byla udělena koncese k provozu živnosti. Opověděl-li v tomto případě stěžovatel u živnostenského úřadu živnost užšího rozsahu, než jakého jest předmět podniku, uvedený v rejstříku, a dostal-li živnostenské oprávnění jen k provozu této omezené živnosti, neodpovídá zápis rejstříkový skutečným poměrům, a veřejnost mohla by býti uvedena v omyl zejména v tom směru, že jde o podnik větší, než jakým jest podnik vskutku provozovaný, což zajisté není srovnatelno s účelem obchodního rejstříku.

Čís. 3863.

Zřízení akreditivu jest poukazem (asignací). Byla-li umluvena výplata akreditivu proti předložení duplikátů nákladních listů, nestačí předložení jich originálu. Zboží jest v nákladních listech označiti přesně dle úmluvy.

Rozdíl mezi prvopisem a duplikátem nákladního listu.

(Rozh. ze dne 14. května 1924, Rv I 1804/23.)

Žalovaná banka odepřela vyplatiti žalující bance kupní cenu za dodanou naftu v podstatě proto, že nebyly splněny podmínky akreditivu. Žalobu o vyplacení akreditivu soudy všech tří stolic zamítly, Nejvyšší soud z těchto

důvodů:

Jde o nárok z akreditivů, jež k poukazu firmy S. zřídila žalovaná banka dne 27. září 1920 a 18. prosince 1920 Walteru B-ovi v B. za do-

dávku petroleje v onom případě ve váze 1,250.000 kg po 6 Kč, tudíž do 7,500.000 Kč, v druhém případě ve váze 250.000 kg po 6 Kč 50 h za jeden kg, tedy do 1,625.000 Kč. Akreditivy byly neodvolatelny do 31. ledna 1921 a převoditelny. Nároky z obou akreditivů převedeny byly na žalobkyni. Žalobkyně domáhá se na žalované úhrady 4,577.219 Kč 50 h, připadající na tři zásilky petroleje, totiž na zásilku 13 vagonů, 35 vagonů a 3 vagonů, což žalovaná odepřela, poněvadž nebyly splněny podmínky akreditivu. Jest řešiti otázku, zda žalovaná může své námitky proti žalobkyni vůbec uplatňovati a, pakli ano, zda jsou námitky věcně odůvodněny. Akreditiv jest svou právní povahou poukazem po rozumu §u 1400 a násl. obč. zák. a čl. 300 obch. zák. Dle čl. 1402 obč. zák. může poukazce (žalovaná) proti příjemci poukazu (žalobkyni jako postupnici Waltera B-a) použiti jen takových obran, jež se týkají platnosti přijetí, nebo prýští z obsahu poukazu neb z osobního poměru poukazce k příjemci poukazu. Námitky žalované dlužno dle jich obsahu řaditi do skupiny druhé. Jde tedy ještě o to, zda námitky ty jsou také věcně oprávněné. Dle zjištění obou nižších soudů obsahovaly oba akreditivy tyto podstatné podmínky: Žalovaná vyplatí příslušné částky postupně proti předložení duplikátů nákladních listů, železniční stanicí Dziedice úředně potvrzených. Walter B. jest povinen celé množství v stanici Dziedice dáti firmě M. k disposici, a to s bezpodmínečným polským vývozním povolením, žádným poplatkem nestíženým. Zásilky jest adresovati na Čechoslavii v B. nebo na Štěpána K-a ve stanici Č. nebo Ž. Zaplacení jednotlivých zásilek nastane, jakmile zboží (petrolej) překročí hranice Československé republiky, t. j. jakmile dojde do Bohumína nebo do Čes. Těšína. Úkolem žalované bylo, by při výplatě akreditované částky pod vlastní odpovědností (§ 1016 obč. zák.) dbala toho, by veškeré tyto podmínky přesně byly splněny, a nestalo-li se tak, byla nejen oprávněna, nýbrž i povinna, by výplatu odepřela, po případě, by si vyžádala od příkazce další pokyny. K samostatnému výkladu, zda určité úchylky od stanovených podmínek nejsou podstatě věci na závadu, žalovaná oprávněna nebyla. Bylo zjištěno, že při zásilce 13 vagonů předložené duplikáty nákladních listů ze dne 12. ledna 1921 vydány byly v Bohumíně a adresovány na firmu M. expositura Č., při zásilce 35 vagonů nebyly předloženy duplikáty, nýbrž originály nákladních listů s podací stanicí Drohobycz a zboží označeno jako »nafta surowa«, při zásilce 3 vagonů pak rovněž předloženy originály nákladních listů s podací stanicí Dziedice a označením zboží »Petroleum unraf.«. Tedy ani při jedné z uvedených tří sporných zásilek nebylo vyhověno podmínkám akreditivu a byla žalovaná dle toho, co uvedeno, oprávněna, odepříti výplatu z akreditivů. Dovolatelka snaží se přes to dovoditi, že ve všech těchto případech bylo učiněno zadost podmínkám akreditivu, a dodává ještě, že podmínky tyto byly dodatečně jednak výslovně jednak mlčky změněny. V onom směru uvádí: 1. K zásilce 13 vagonů: že žalovaná sama zjistila, že zásilka byla naložena v Dziedicích, že zboží bylo v Bohumíně převzato Čechoslavií a zasláno firmě M. v Č. Dostalo se tedy zboží do rukou kupitele a nemohla žalovaná výplatu z akreditivu odepříti i kdyby jí nebyly předloženy duplikáty ná-

kladních listů. Dovolatelka však přehlíží, že pro závazek žalované jako poukázaného dlužníka nebylo rozhodným, zda zboží firmy M. dojde čili nic; ona měla jen zkoumati, zda předložené jí duplikáty nákladních listů vyhovují podmínkám akreditivu a zda tedy nárok žalobkyně na výplatu z akreditivu proti ní (§ 1402 obč. zák.) jest odůvodněn. Nebylo proto její povinností, by pátrala, zda zboží, jež dle těchto duplikátů bylo podáno v Bohumíně, bylo ve skutečnosti naloženo již v Dziedicích. Zjistila-li to žalovaná přece, nebyl tím obsah jejího závazku nikterak dotčen. 2. K zásilce 35 vagonů a 3 vagonu uvádí žalobkyně především, že předložení prvopisů nákladních listů nejen nahrazuje předložení duplikátů, nýbrž že jest i daleko účinnějším. V tom směru stačí poukázati ke správným důvodům rozsudků obou nižších soudů jak co do právního významu a funkce duplikátu nákladních listů na rozdíl od prvopisů, tak i co do názoru, že žalovaná nebyla oprávněna, aby podmínky akreditivu vykládala extensivně, zejména, aby na místě duplikátů nákladních listů připouštěla doklady jiné.

P r v ý s o u d uvedl v této otázce toto: Co se týče právního významu a rozdílu duplikátů a prvopisu nákladních listů, dlužno podotknouti, že ve smyslu §u 61 žel. dopr. ř. (čl. 391 obch. zák.) jest nákladní list dukazní listinou o uzavřené nákladní smlouvě mezi drahou a odesílatelem, kteráž listina provází zboží na místo určené a vydá se příjemci, zaplatí-li tento pohledávky podle nákladního listu (§ 76 žel. dopr. ř.). Naproti tomu duplikát nemá povahy nákladního listu (§ 61 (6) žel. dopr. ř.), jest to listina legitimační a průkazní vydávaná dráhou k žádosti odesílatele o tom, že a kdy bylo zboží k přepravě přijato, a zda byla zásilka stížena dobírkou (§ 72 (2) žel. dopr. ř.), a má význam dle §u 73 (5) žel. dopr. ř. při dodatečných příkazech odesílatelových potud, že odesílatel má příkazní právo jen, předloží-li tuto listinu a zapíše příkaz do ní; má tedy duplikát nákladního listu ten význam, že držitel jeho má jistotu, že v něm označené zboží na udanou adresu jest naloženo a že se strany odesílatele nemůže býti se zbožím disponováno, pokud držitel duplikátu k tomu nesvolí.

Ale také označení zboží »nafta surowa« na nákladních listech (při zásilce 35 vagonů) opravňovalo žalovanou, aby odepřela výplatu, neboť podle znění akreditivu šlo o »petrolej«. Dovolací soud sdílí právní názor obou nižších soudů, že nebylo věcí žalované, aby zjišťovala, zda je označení zboží »nafta surowa« totožným s označením »petrolej«. Nevyhovovalo-li toto přesně podmínkám akreditivu, měla si žalobkyně sama u firmy M. vymoci poukaz, aby žalovaná konala výplaty i na nákladní listy, v nichž zboží označeno jest jako »nafta surowa«, po případě měla sama prokázati bezpečně totožnost zboží, neboť také ona, pokud se týče B. musili věděti, že nákladní listy jest vyplniti ve státním jazyce podací stanice (polském) a mělo býti na správné pojmenování zboží v nákladních listech pamatováno již při zřízení akreditivu, to tím spíše, ježto, jak bylo zjištěno, výraz »nafta surowa« připouští různý výklad. Zdráhala-li se konečně žalovaná, vyplatiti akreditované částky proto, že podací stanicí nebyly Dziedice, nýbrž Drohobycz (při zásilce 35 vagonů), jest to odůvodněno obsahem akreditivů, jak již správně

uvádí odvolací soud, neboť jen tento obsah byl pro žalovanou závazným. Dovolatelka neprávem vytýká, že odvolací soud z výpovědi Štěpána K-a zjišťuje, proč se podmínka »stanice Dziedice« dostala do akreditivu, ač sám důkazu neprováděl, převzav toliko zjištění procesního soudu, který o této okolnosti se nezmiňuje a když výpověď K-ova mimo to jest v rozporu s výpovědí B-ovou, který udal, že všem súčastněným bylo známo, že jde o nerafinovaný petrolej ze státní rafinerie z Drohobycze. Soudu odvolacímu stačilo úplně, že označení stanice podací nesouhlasí se zněním akreditivu, vždyť podotýká výslovně, »že v tomto směru netřeba přibírati ještě výpověď svědka K-a o tom, jak se ona podmínka do akreditivu dostala«. Z toho jest patrno, že odvolací soud v tomto směru k výpovědi svědka K-a vlastně nepřihlížel.

Čís. 3864.

Československý erár jest povinen zaplatiti to, co bylo mu dodáno po 28. říjnu 1918, třebas objednávka se stala ještě býv. rakouským erárem.

(Rozh. ze dne 14. května 1924, Rv I 204/24.)

Žalobkyně ujednala s bývalou správou c. k. rakouských státních drah smlouvu o dílo, provedla je z části před 28. říjnem 1918, z části po tomto dni; dílo bylo správou československých státních drah převzato. Oba nižší soudy vyhověly žalobě o zaplacení odměny za vykonané dílo.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného eráru.

Důvody:

Žalovaný erár dovolává se z rozsudku odvolacího soudu pro nesprávné právní posouzení, tedy z dovolacího důvodu §u 503 čís. 4 c. ř. s. Dovolání nelze uznati za odůvodněné. Podle §§ů 1 a 2 zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 354 sb. z. a n., kterým byl proveden čl. 208 mírové smlouvy St. Germainské, nabyla Československá republika veškerého majetku nemovitého i movitého, zahrnujíc v to veškerá majetková práva i pohledávky, který náležel do 28. října 1918 bývalému eráru rakouskému na území, jež toho dne připadlo Československému státu. Dle §u 7 téhož zákona jest rozhodnou dobou pro nabytí tohoto majetku den 28. října 1918. K majetkovým právům tam vytčeným náleží zajisté také všechny obligační nároky na splnění smluv, ujednaných před uvedeným dnem rakouským erárem s třetími osobami, nemohou však k nim náležeti statky a práva, jichž dne 28. října 1918 ještě nebylo, poněvadž toho dne nebyla smlouva třetími osobami ještě splněna. To, co žalující firma dodala železniční správě po 28. říjnu 1918, nebylo dodáno již bývalému c. k. eráru a nepřipadlo do vlastnictví československého eráru podle čl. 208 mírové smlouvy a veřejnoprávního předpisu zákona čís. 354/1921. Ohledně úplaty za tyto dodávky neplatí proto předpisy čl. 203 předposlední odstavec a čl. 205 poslední odstavec mírové smlouvy St. Germainské, že nynější vláda rakouská jest samojediná zodpovědna